

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse plaše, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarisa v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne. Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto velja . . . 10.— K pol leta . . . 5.— „ četrta leta . . . 2.50 „ posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h „ „ dvakrat . . . 12 „ „ „ trikrat . . . 10 „ za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 8 h. Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovarisa v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

„Zveza slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“

ima v nedeljo, 27. oktobra, ob pol 11. predpoldne v celjski okoliški šoli odborovo sejo, h kateri vabi ne le odborovniki, ampak tudi druge tovariše kot goste, da se pogovorimo o jako važnih stanovskih zadevah. Posebno važna bo točka, kako naj reagiramo na napade Verbanda.

Na snidenje tedaj!

Vodstvo.

Občni zbor „Gorotana“,

društva slovenskih akademikov in učiteljev, je bil v nedeljo, dne 6. oktobra, v Celovcu. Učiteljstvo se je odzvalo vabilu v obilnem številu, dočim je bila udeležba akademikov pičila.

Po predsednikovem pozdravu navzočih poročila o delovanju društva v preteklem letu, ki je bilo zadovoljivo. Denarno stanje je bilo tudi ugodno. Blagajnik se zahvaljuje vsem onim, ki so blagovolili poslati društvu knjig za knjižnice; ti so: »Prosveta« v Ljubljani, klub naprednih akademikov v Celju, g. Benedikt Poniž v Gorici i. dr.

Predsednik poudarja v svojem poročilu, da je glavni namen društva zbirati in organizirati v svojem okrilju slovensko dijaštvo in učiteljstvo in posebno zadnjemu nadomeščati stanovsko organizacijo, gojiti družabne stike, skrbeti za narodno pobudo in izobrazbo svojih članov, utrditi jih v narodnem prepričanju in ohraniti narodu.

Društvo »Gorotana« je pa tudi narodno-obrambna organizacija. Težišče društvenega delovanja bo v prihodnje še bolj kot doslej v odsekih. Da društvo ne dobi one podpore, ki jo zasluži, je po njegovem mnenju vzrok, ker iz različnih razlogov ne kaže obveščati javnosti o vsakem njegovem koraku, nadeja pa se, da se bo društvu konečno posrečilo združiti v svojem okrilju vse slovenske koroške akademike in učitelje. Pomislekov proti vstopu ni najmanjših. Društvo se v svojem de-

lovanju skrbno izogiba vsemu, kar bi utegnilo nasprotovati načelom in prepričanju kateregakoli člana, pač pa hoče omogočiti skupno narodno delo tam, kjer je možno in potrebno.

Zanimivo je bilo poročilo načelnika šolskega odseka. Šolski odsek je z vnmemo proučeval vprašanje reforme ljudske šole sploh in šolstva koroških Slovencev posebej, ter pripravljaj korake za skupno rešitev tega vprašanja z drugimi poklicnimi činitelji. Prirejal je redne mesečne sestanke svojih članov, ustanovil pedagoško znanstveno knjižnico ter omogočil svojim članom udeležbo počitniškega tečaja »Slovenske Šolske Matice« v Ljubljani. V prihodnjem letu namerava prirediti tudi več roditeljskih sestankov.

Obrambni odsek si je stavil nalogo, ustanavljati mladinske knjižnice, zbirati in razpošiljati časopise ter izdajati na podlagi sprejetega književnega programa knjižice narodno-vzgojne vsebine. Nadaljeval bo tudi izdajo razglednic in iskal društvu novih virov dohodkov. Nadalje hoče prirediti poučna predavanja in posvetiti vso skrb učiteljskemu naraščanju.

Za predsednika — vrstila se v tej funkciji akademik in učitelj — je bil izvoljen kand. med. Anton Janežič.

Da ima »Gorotana« vključ v svojem omejenemu delokrogu vendar lepe in važne naloge, je razvidno iz predavanja o narodni vzgoji. Predavatelj-učitelj vidi smoter narodne vzgoje v tem, da vzgoji v posamezniku globok čut odgovornosti in zavest dolžnosti napram narodu, da zbudi v njem iskreno požrtvovalno ljubezen, iz katere se neprestano poraja veselje do socialnega dela. Globlja narodna vzgoja zahteva nadalje, da bo vse, kar je narodna književnost, narodna umetnost lepega in trajnega ustvarila, dostopno v primerni izbiro mladini in ljudstvu. Omenja nedostatkost sredstev, ki so potrebna za tako globljo narodno vzgojo. Pogrešamo v mladinski literaturi marsikaterega naših najboljših pisateljev, pogrešamo zanimivih životopisov, zgodovinskih in drugih spisov narodno-vzpodbudne vsebine in posebno tudi dobro ilustriranih knjig »sli-

kanic«, ki bi nadomeščale naši mladini nemški »Bilderbuch«; nima mo pa tudi dobrih stenskih slik, predstavljajočih narodne motive, narodne velmože itd. Priporočila učiteljstvu razširjati med mladino posebno »Zvonček«. Iz »Gorotana« naj izide inicijativa za ustanovitev »Mladinske Matice«. »Gorotana« pa naj izkuša tudi v lastnem okviru izvrševati svoj književni program in izdajati spise narodno-vzgojne vsebine.

Zdrav narodni optimizem preveva vse »Gorotance«, mlade in stare, in to je — združeno z nesebičnim stremljenjem in jasnimi smotri — najboljša jamstvo, da bodo tudi s skromnimi svojimi silami dosegli lepe uspehe. Naj zmaga sreča junaka!

Obrtno šolstvo.

Za slovensko obrtno šolo v Trstu.

Spomenica strokovnih organizacij, združenih v NDO., ki je bila sprejeta na nedeljskem shodu, se glasi:

Primorska je po svoji pretežni večini agrarna dežela, sestoječa iz večinoma kmetiškega prebivalstva. Toda v poslednjem času se neverjetno hitro industrializira ter postajajo posebno obmorska mesta, kakor Trst, Tržič, Pulj, Milje, dalje Gorica, Ajdovščina naravnost velevažni industrialni centri ne le za Primorje samo, ampak nekatera celo za vso avstrijsko industrijo.

Delavstvo teh industrijskih obratov pa se rekrutira, kar je čisto naravno, iz zaledja teh mest, iz kmetov Primorja in deloma tudi sosednje Kranjske (Notranjske) kakor tudi Koroške. Torej iz najbližjih krajev.

Ti delavci so večinoma kmetiški sinovi in deloma tudi sinovi delavcev, ki pa imajo komaj ljudskošolsko izobrazbo in so brez vsakega strokovnega znanja, potrebnega za vsakega kvalificiranega delavca.

Dasi torej večinoma deželani, ki imajo predvsem pravico do dela, zaslužka in tudi boljših mest, so ti delavci primorani

umakniti se tujcem, ki prihajajo iz daljnih dežel zasedat lepša mesta, dočim morajo ti delavci-domačini opravljati najzadnja dela in to edino zaradi tega, ker jim manjka potrebne strokovne izobrazbe.

Temu zlu pa more od pomoči edino strokovno šolstvo, ki bo dajalo domačemu delavstvu prilike, da se strokovno izobrazi in po svojih zmognostih pride do boljšega kruha in boljšega socialnega položaja.

Zato se pa podpisane strokovne skupine, združene v NDO, obračajo tem potim na c. kr. namestništvo v Trstu, da uvažuje sedanjí bedni položaj slovenskega delavstva na Primorju in torej v izboljšanje teh nezdravih soc. razmer da prilike delavstvu, da se potrebno izobrazi.

Tržaško šolstvo.

Iz poročila tajnika pol. društva »Edinost« na občnem zboru dne 13. t. m.

Nčbeno poročilo, v katerem se govori o tržaških Slovencih, ne more preiti preko vprašanja o našem šolstvu.

Tudi v tem pogledu je krivica, ki se nam je delala, in ki se nam dela, ostala neodpravljena. Pravzaprav moramo reči, da se ta krivica veča, ker postaja potreba po slovenskih šolah v Trstu vedno večja, a od pomoči ni nobene.

Za ljudsko šolo, vzdržano po družbi sv. Cir. in Met. pri Sv. Jakobu v Trstu, je letos vlada zopet poddržavila sicer 5 učnih oseb, toda istočasno je seveda takoj nato bogato — »oškodovala« Nemce, katerim je na Súdmarkinih, oziroma drugih privatnih šolah in celo na šolah, osnovanih v inozemstvu po neavstrijskih državljanih, poddržavila večje število učiteljstva.

Sicer pa bo treba opozoriti vlado, da se mora tek poddržavljenja naše šole izpremeniti hitrejšega. Že s tem, da je država prevzela doslej 15 učiteljev v svojo režijo, je priznala, da je njena dolžnost skrbeti za slovensko šolstvo v Trstu. Naj torej opusti tisto svoje staro polovičarstvo in naj izpolni svojo dolžnost popolnoma, kakor to zahteva od državljanov.

LISTEK.

Iz umetniškega sveta.

Novi Akordi.

Instrumentalni del zadnjih treh, v kratkih presledkih izišlih zvezkih »Novih Akordov« prinaša J. Ravnika »Večerno pesem«, V. Mirkove »Glasbene utrinke« (I., II., III., IV.) in Fr. Gerbičevi »Predigro in fugo« za klavir. Prva skladba, poklonjena pianistini Talichovi, je gotovo najboljša, Gerbič hoče s svojima »Predigro in fugo« pokazati, da obvlada tudi težje oblike skladanja, dočim so Mirkovi »Glasbeni utrinki« pisani za klavir, a se »utrinjajo« orkestralno. Prav bi bilo, da tudi slišimo na kakem koncertu domače klavirske skladbe. Dosedaj, žal, še nismo imeli te prilike!

Pevcem-solistom bo morda všeč Ravnikov »Vasovalec«. V Ljubljani je pri svojem prvem izvajanju (Pel ga je tenorist Rijavec na neki produkciji učencev »Glasbene Matice«) zbudil pozornost, sedaj ga imamo na papirju. Nove misli, nove harmonije brez starih »floskul«. Recitativni se dobro podajo, samospev hvaležen. — Mrkova žalostna »Otožno, temno...« ni slabo, postala bo pa pri predavanju treh kitic (kar mora biti) nekoliko dolgočasna in monotona, vključ temu, da

ima nenavadno klavirsko spremljavo. Na vtisk proizvajanja sem radoveden! — V Hajdrihov spomin je objavljen dosedaj še nenatisnjen njegov samospev »Sirota«, ki ne dela nečasti že omenjenemu, dasi kaže vse znake Hajdrihove dobe, ki je že daleč za nami. Med zbori priobčuje Adamič iz svoje neizčrpne fantazije šesteroglasen mešan zbor »Bela breza se zdramila«, ki mu je tekst vzel iz Golarjevega bosanskega perivoja. V jugoslovanskem narodnem tonu zložene skladbe in zaradi uho žalečih disonanc, harmoničnih nerodnih okretov in jako kočljivih prehodov je brez primere težka. Kdor pevovodij se bo upal nanjo, ne sme biti strahopetec, ne sme se strašiti truda in številnih izkušenj! — Nekoliko lažji je drugi objavljeni Adamičev peteroglasni mešani zbor »Ecce dolor«. Nalašč za Hajdrihovo slavnost na Proseku zložena in z nagrado odlikovana skladba, odlično zgrajena, polna vrlin in vznosa, harmonijskih zanimivosti, zbor prežet narodnega navdušenja in mora vsebini primerno prednešen doseči velik efekt. Značilen je začetek s toničnim mol-trizvokom brez terce, pretresljivo uglasbeno mesto: »A narod gine pod bremenom tujčeve pete«. Naj ta zbor proizvajajo »Glasbena Matica«, da Slovenci slišijo svojo veličastno himno, res himno v pravem pomenu besede! Skladatelju-učitelju čast in odkrito priznanje!

Se eno skladbo istega skladatelja naj omenim: čveterospev »Vrtnica — srce«. Štiri leta je že star in ljubeč. Če si kdo njegov grozovit neroden konec popravi, mu Adamič gotovo ne bo zameril!

Boljši mešani zbori bodo veseli Pavčičeve »Če rdeče rože zapade sneg«. Občutena, hvalevredna skladba izrednih lepote, v harmoničnem oziru nova, pa ušesom prijazna, seveda treba zanj finega prednašanja. — Preprost Rožančev moški zbor »Kaj bi te vprašal« ima že večkrat uglasbeno Aškercevo besedilo. Znana sta preveč Svetkov moški zbor in Prohazkov samospev, da bi Rožančeva pesem mogla zanimati. Sempatam jo bodo morda vzeli v roko podeželni zbori, ker je lahka. — Poleg teh skladb srečam v »Novih Akordih« prvič kvartet za gosli »Scherzetto«, Vedrala, profesor »Glasbene Matice«. Napravil je z njim veselje mladih goslačev, ker sličnih in lahkih stvari ni na razpolago.

Naročniki so dobili torej lepe darove, zbori svoje, solisti in pianisti svoje. Vsem pa je gotovo nad vse dobrodošla prepotrebna književna priloga, ki ima pač toliko vsestransko zanimivega gradiva, da jo je veselje čitati. Družovič poroča o glasbeno-pedagoškem gibanju (Vtisk iz Berlina), iz Lajevičevega in dr. Krekovega peresa čitamo kritike raznih koncertov, pravtako piše Lajovic o uprizoritvi Ru-

salke, Carmen in ostalih oper lanske sezone na odru slov. dež. gledališča. Ne manjka novic iz glasbenega sveta, knjižne mize in glasbene mape. Na mestu je dr. Krekov nekrolog umrlemu pesniku Aškercu. Hajdrihova številka prinaša Gerbičev članek o Hajdrihu, Adamič opisuje njegovo muzikalno zapuščino, Ferdo Kenda podaja nekaj črtic iz zgodovine društva Hajdrih na Proseku.

»Novi Akordi« so izborni glasbeni list, zato ga naročajte, širite in podpirajte!

—a.

Obolel je nevarno

v Čikagu v Ameriki znani pianist Anton Foerster, sin odličnega slov. skladatelja A. Foersterja, Napadla ga je živčna bolezen in mora opustiti svoje umetniško delovanje najmanj za eno leto. — Odličnemu slovenskemu umetniku želimo od vsega srca, da se mu kmalu vrne zdravje!

Tomaž Košat,

znani nemški skladatelj, rodom Slovenec iz Vetrinja, bo obhajal dne 15. listopada 45letnico, odkar je pri dvorni operi na Dunaju in stopi v pokoj. Znane so njegove harmonizacije koroških narodnih pesmi, znana je tudi njegova spevoigra »Ob Vrbskem jezeru«.

Pa naša zavednost in požrtvovalnost je večja, nego krivičnost in zaniknost naših nasprotnikov: baš včeraj se je namreč vršila slavnostna otvoritev nove veličastne zgradbe Družbe sv. Cirila in Metoda, v kateri se nastani St. Jakobška ljudska šola. Šola je po priznanju naših nasprotnikov samih najmodernejša in zahtevam najbolj odgovarjajoča od vseh tržaških mestnih šol. In tako stoji ponosno nov monument slovenske zavednosti in požrtvovalnosti v našem Trstu. Naj sprejme naša učiteljica, CMD, izraze najiskrenejše hvaležnosti in priznanja tržaških Slovencev na plemeniti skrbj za našo deco!

Naša dežela, namreč mesto Trst z okolico, je doslej še edina dežela v naši državi, ki nima svojega šolskega zakona. Ne le zaradi te abnormalnosti kot take, temveč tudi posebno iz vzroka, ker je to dejstvo omogočalo mestnemu magistratu voditi šolsko politiko, ki je naše upravičene zahteve dosledno prezirala, so naši mestni zastopniki, oziroma deželni poslanci neštivilokrat zahtevali, da se to stanje odpravi in sklene deželni šolski zakon. In letos je večina res predložila načrt takega zakona, ki seveda vse prej nego varuje naše interese. Odbor političnega društva »Edinost« se je z zastopniki učiteljskega društva za Trst in okolico posvetoval in prišel že do primernih zaključkov, katerih se bodo držali naši poslanci v deželnem zboru pri razpravi in sklepanju o tem predmetu.

Lepo se razvija »Slovenska trgovska šola«, vzdržana po naših narodnih zavodih in je dosegla v minolem letu pravico javnosti.

Ozreti se nam je tudi na tržaške državne srednje šole, na katerih so nastale naravnost nevzdržljive razmere za naše dijake. Dasi je pretežna večina dijakov nemške narodnosti, vendar se je poskrbelo, da na zavodu, na katerem je bilo svoj čas precejšnje število slovenskih profesorjev, pčučujejo izključno le Nemci iz oddaljenih avstrijskih kronovin.

Večina mestnega sveta se je sicer v proračunu za leto 1912 izneverila svojim tradicijam, ko je dovolila za slov. šolo v Gropadi K 54.000.—. Seveda je to storila šele, ko je za ital. šolstvo dovolila preko 2 milijona! Popolnoma umestna je bila pripomba slov. mestnega svetovaleca, naj si večina ne domišlja, da naklanja kakšno milost, ampak da izpolnjuje le svojo dolžnost.

Zahteva po prepotrebni razbremenitvi škedenjske šole, z ustanovitvijo samostojne slov. ljudske šole v Sv. M. M. Sp. in po ustanovitvi take šole v Rocolu je ostala glas vpijočega v puščavi.

Treba bo vbodoče posvetiti tudi temu vprašanju vso pažnjo in skrbeti, da se nastale neznosne razmere izboljšajo, kar bo mogoče le z ustanovitvijo samostojnih slovenskih srednjih šol v našem mestu.

V minolem letu je napravilo vprašanje slov. vseučilišča korak naprej. Pripuščen je bil namreč kot privatni docent na zagrebško univerzo gosp. dr. Bogumil Vošnjak, ki se habilitira za bodoče slov. vseučilišče. V slovenski javnosti pa je prodrla ideja, da bodi sedež bodočega slovenskega vseučilišča v Trstu in ne v Ljubljani. Gotovo je to stališče, na katerem so slovenski voditelji tržaški že davno stali, popolnoma pravilno, ker je bodočemu slov. vseučilišču mogoče v Trstu tak razvoj, kakor bi ga drugod ne mogel doseči.

Naše politično društvo je bilo v poslednjem času tudi pozvano v javnosti, naj z ozirom na to, da bo Trst sedež slovenski univerzi, prevzame v svojo roko vodstvo akcije za njo. Doslej pa politično društvo »Edinost« tega ni prevzelo, pač pa ga čaka za bodočnost ta važna naloga.

Iz Istre.

Pojasnili smo že, kako je hotel vzeti krajni šolski svet v Dolini boljunskemu nadučitelju podstrešje. Ker pa istočasni nadučitelj ni mož, ki bi se ustrašil in kleknal na kolena pred fermani, ki jih izdajata dolinski župan in njegov tajnik, sta se potrudila še dalje.

Nadučitelj je vložil utok proti odloku deželnega šolskega sveta z dne 7. marca t. l. št. 406. Da bi bil ta utok rešen, nista utegnili čakati. Koncem julija je pristopil župan in deželni poslanec g. Pangerc pred sodnika in napravil nadučitelju sodnijsko tožbo. Sodnija je določila, da se bo vršila obravnava te znamenite pravde 3. septembra. Tudi to ni prestrašilo nadučitelja, le priskrbel si je odvetnika. Ustrašil se je pa obravnave tožnik in odstopil od tožbe.

Sodnija je 1. septembra pozvala nadučitelja, naj ji naznani v petih dneh, ali hoče on nadaljevati s tožbo. Nadučitelju ni bilo treba sodnijske tožbe, ker ve, da se rešujejo take zadeve upravnim putem.

Predložil je račun nastalih stroškov, in sodnija je ugotovila za to znesek 25.05 K, kar je krajni šolski svet v Dolini tudi izplačal.

Ministrstvo je razsodilo na nadučiteljev utok s svojim odlokom z dne 17. septembra t. l., št. 36.546, da pripada nadučitelju podstrešje. »Merodajna za to razsodbo je bila okoliščina«, pravi ministrstvo, »da so v 14. § zakona z dne 5. junija 1908, št. 32, k postranskim prostorom pripadajoči prostori navedeni le kot primer, ker se mora smatrati v vsakem gospodarstvu podstrešje kot neobhodno potrebno«.

To smo objavili, ker bi utegnili marksiteremu tovarišu koristiti. Razvidno je, s kakimi šikanami se mora boriti istrsko učiteljstvo, a razvidno je tudi, kako znajo gospodariti v dolinski županiji.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodono naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani.
registrov na zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca septembra K 142.663.88.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/2. 3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Zaplenjeno!

Iz naše organizacije.

Skupne zadeve.

Iz vodstva Zaveze.

S prve vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (26. septembra 1912).

1. Mestnemu magistratu ljubljanske-mu se je sporočilo, da je ostal Zavezin odbor isti, ker letos ni bilo volitev; le namesto umrlega odbornika Ignacija Šijanca je bil izvoljen nadučitelj Fran Brinar iz Gotovelej na Štajerskem.

2. Vsem naprednim listom se je odp-slala javna zahvala ob priliki naše zadnje XXIV. glavne skupščine.

3. Dne 18. in 19. avgusta letošnjega leta je zborovala skupščina »Združenja srbskega učiteljstva«, ki jo je Zaveza br-zojavno pozdravila.

4. Gospodu Franu Finžgarju, c. kr. profesorju na učiteljski v Gorici, se je poslala izjava o častnem članstvu. Zave-zino vodstvo pa mu je obenem čestitalo tudi ob Najvišjem odlikovanju z viteškim križcem Franc Jožefovega reda.

5. »Ljubljansko učiteljsko društvo« je bilo potom dopisa vabljen v pomno-ženi pripravljalni odbor za 25 letnico Za-veze, ki se vrši v Ljubljani dne 14. in 15. avgusta l. 1913.

6. Deželni poslanec tovariš Štefan Ferluga je zastopal dne 8. septembra Za-vezo pri slavnosti 25. letnice pevskega društva »Hajdrih« na Proseku.

7. Prošnji učiteljsčnikov iz Celovca, Gorice in Maribora, ki so prosili za brez-plačno pošiljanje Zavezinih listov, se ugo-di kakor prejšnja leta.

8. »Prvi anončni pisarni v Ljubljani« se oficialno sporoči odpoved inseratnega dela »Učiteljskega Tovariša« z zadnjo šte-vilko letošnjega leta. Inseratni del stanov-skega glasila prevzame sklepom uprav-nega odbora z novim letom njega uprav-nik tovariš Jakob Pretnar.

9. Na dopis »Učit. tiskarne« do Zave-ze glede kritja njenega dolga pri Zavezi-nih listih je odgovorilo predsedstvo, da sklepa o njegovi vsebini upravni odbor takoj v svoji prvi redni seji.

10. Pismeni nasveti »Učit. tiskarne« se uvažujejo in povoljno rešijo. Ti nasveti se tičejo a) komisijonalne razprodaje mla-dinskih spisov, ki jih je založila Zaveza; b) Zavezinih steklenih omar, v katerih je spravljena Zavezina knjižnica in, ki se nahajata v načelstveni sobi »Učit. tiskar-ne«; c) učil »Šolskega muzeja«, ki so last Zaveze; d) števil in letnikov »Učit. To-variša« izza prejšnjih let.

11. Državnega poslanca dr. Vl. Rav-niharja se naprosi, da interpelira v nauč-nem ministrstvu zastran osebnih zadeve nekega nadučitelja na Primorskem in da dobi istotam neke važne statistične po-datke.

12. Resolucija glede stalnega name-ščenja nadzornikov, ki je bila soglasno sprejeta na zadnji naši skupščini, se od-pošlje naučnemu ministrstvu.

Z II. vodstvene seje upravne dobe 1912/13 (3. oktobra 1912).

1. Zavezinim učiteljskim društvom se odpešlje v izpolnitev »Društveni izkaz na-ročnikov Zavezinih listov« v dvojniku. Kot pojasnilo k temu »Društvenemu izka-zu« se sestavi agitačna okrožnica, ki se da tiskati v 300 izvodih, kar naj zadostuje za nekaj let.

2. Posameznim učiteljskim društvom, ki še niso včlanjena v deželnih učiteljskih Zvezah, se potom posebnega dopisa nuj-no naroča, da nemudoma ustanove take Zveze. Dopisu se prilože pravila kranjske in štajerske deželne Zveze. Pa tudi sicer se izvrši po vodstvu vse potrebno še dru-god, da pokaže Zaveza ob 25letnici svoji, da je ona res združenje pravih avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev.

3. Zavezinega predsednika se poob-lašča, da naprosi najvišjo deželno šolsko oblast na Kranjskem, da blagovoli ob pri-mernem času odgovoriti na Zavezine do-pise, ki so naslovljene na njo. Učiteljska društva, ki se obračajo na Zavezo s prošnjami v strogo šolskih zadevah, od vod-stva ne morejo dobiti potrebnega odgovo-ra, ker od gotove strani ne dobi Zaveza nikake rešitve.

4. Zbrano gradivo za spomenico o preganjanju in zapostavljanju kranjskega naprednega učiteljstva se odstopi »Dežel-nemu učiteljskemu društvu v Ljubljani«. Ta spomenica naj se nato odpošlje kranj-skemu deželnemu šolskemu svetu v resen preudarek. Obenem pa naj se naprosi uredništva učiteljstvu prijaznih listov, da ponatisnejo prepis te spomenice v infor-macijo napredne slovenske javnosti, ka-ko pristransko postopa krščanska »Slov. Ljudska Stranka« z denarjem pretežno naprednih davkoplačevalcev.

5. Pod okriljem naše Zaveze naj se osnuje stalni pevski zbor s samostojnim pevskim odborom, ki naj sestavi poslovni pevski red in ustanovi posebni pevski sklad. Po primerni pripravi se da v »Učit. Tovariša« informativni oklic, na Zavezna učiteljska društva pa okrožnico kot vabilo k pristopu.

6. »Učiteljsko tiskarno« se naprosi, da primerno zniža cene Zavezinih tiskovin in listov.

7. »Deželnemu učiteljskemu društvu v Ljubljani« se sporoči potom dopisa, da naj postavi na dnevni red letošnjega glav-nega zborovanja naslednjo točko: »Okraj-ne učiteljske konference naj se vrše gla-som ministrskega ukaza še nadalje vsako leto«.

Kranjsko.

Kranj. Tukajšnje učiteljsko društvo je imelo svoje jako dobro obiskano jesensko zborovanje v četrtek dne 10. t. m. v Kra-nju. Kot predavatelj je nastopil profesor tukajšnje gimnazije g. dr. Šimen Dolar ter predaval o moderni fiziki. V svojem pred-govoru je poudarjal gosp. predavatelj, da smo v bistvu upravičeni govoriti o mo-derni fiziki, ker nam je ravno ona s svo-jimi senzacionalnimi odkritji ustvarila no-vo ero v našem čustvovanju. Svoja na-daljna razmotrivanja je utemeljeval na sledeči način: Stari sistem fizike bi se dal po fiziku Planknerju iz Berlina primerjati kakli slikarski razstavi, nova fizika pa nam je ustvarila najednostavnejšo sliko. Pre-je je bila mehanika temelj fizike, zdaj za-vzema to mesto elektrika. In še en pokret v pojmovanju fizikalnih pojavov se je zvršil. Z nekako samozavestjo so gledali stari fiziki na svoje atomsko svetovno na-ziranje. Zdaj skuša energetika ustvariti nov enoten pojem o svetovnem naziranju. Prirodni pojavi se razvijajo na podlagi energije. Vsota energije je v svetlostvu konstantna, a entropija se množi. Nepre-nehoma se pretvarjajo različne oblike energije, kojih vir je solnce. Kakšen kon-čen rezultat nastane, ko doseže entropija svoj višek, je tudi za modernega fizika še — nerešeno vprašanje.

Končno nam je g. predavatelj poja-snil in demonstriral na različnih modelih zrakoplovstva z monoplani (Bleriotov si-tem) in biplani, dalje Katedre in Rentge-nove žarke ter brezžični telegraf.

Glasna pohvala je zadonela po nad-poldrugo uro trajajočem predavanju in splošna želja je, da bi objavil g. profesor svoje predavanje v Popotniku, kar je tudi obljubil.

Pri predlogih poudarja tovariš Rus, da delujejo gotovi krogi na to, da bi se odpravile vsakoletne okrajne učiteljske konference ter bi se vršile le vsako tretje leto, kajti so predrage, stanejo okrog 30.000 K, haska pa ne donajajo tistega, kakor je želeli. Čudno se mu zdi, da ravno pri učiteljstvu tako štedijo, drugod pa mečejo milijone vun. Ako se hoče učitelj-stvo nadalje izobraževati, mora se vedno na lastne stroške, osobito napredno, in če-tudi ne stoje konference na višku moder-nih zahtev, vendar če je nadzornik na svojem mestu, so učitelju v pedagoškem oziru v veliko korist. Kako pride ravno učiteljstvo do tega, da mu kršijo postav-no zajamčene pravice. Predlaga resolu-cijo, v kateri naše društvo odločno prote-stira proti takemu postopanju.

Tovariš Luznar opozarja na dejstvo, da se še do zdaj niso nakazale draginjske doklade nerazrešenemu učiteljstvu, dasi-ravno je bil ta predlog sprejet v dežel-nem zboru že začetkom leta. Draginja je postala neznosna, kakor občuti samec ravno tako kot oženjenec, liberalec kot klerikalec. Nadalje smo čitali, da je na-kazal deželni odbor ljubljanskim klerikal-nim učiteljem 50 odstotno stanarinsko do-klado. Znano je, in nepristranski nadzor-niki odkrito priznajo, da je vobče napred-no učiteljstvo bolj na svojem mestu, ka-kor klerikalno in vendar je bilo le, zadnje nagrajeno. Ako se to zgodi v ta namen, ker se manj briga za šolstvo in bolj za politiko, naj nam povedo, da bomo tudi mi zanaprej zanemarjali šolo in tako bili deležni priznanj in obliki nagrad. Ako pa je to kupovanje političnega prepričanja, je nemoralno in krivično, kajti napred-njaki plačajo več davka, kakor pristaši S. L. S. Potem se Slomškarjem, ki so v meščanskera tečaju, plačajo suplentje iz deželnih stroškov, napredni učitelji mo-rajajo pa iz svojega.

Šolske potrebsčine Marija Tičar

vseh vrst priporoča cenj. učiteljstvu in sl. šolsim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26

(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nize!

Postrežba točna!

Učiteljsko društvo protestuje proti takemu krivičnemu postopanju ter pošlje primerno resolucijo na pristojno mesto. Oba predloga sta bila soglasno sprejeta.

Goriško.

Učiteljsko društvo sežanskega okraja je zborovalo v Nabrežini dne 17. t. m. Bil je lep dan; kar 1. živega, vse je vabilo ven uživati poslednje žarke pešajočega solca pred pretečo zimo. Ob tako lepem vremenu bi bilo pričakovati, da se zberemo maldane vsi člani našega društva, vendar nas je bilo komaj polovica. Posebno mlajših članov smo precej pogrešali; gcspodičen tovarišč po razen nekaj častnih izjem sploh ni videti pri zborovanjih. Po 5—7 jih pride od dvajsetih. Res da nimajo vsi ugodnih zvez in trpe na običajni učiteljski bolezni »suši«, ali kdor ima dobro voljo in se zaveda pomena svoje stanovske organizacije, že pride. Saj je to naš edini parlament. Mnogi znajo izven društva izborna zabavljati, kot bi bil to njih specialni posel v svesti si svojih izrednih nadarjenosti.

Pri zborovanju nam je ponovno referirala tov. gospodična Živčeva. Njo smo sicer že večkrat čuli; želeli bi, da se kdaj še katera druga in kateri drugi oglasijo in nam za varijacijo kaj podajo. Seveda, marsikaterim, kakor smo rekli, se celo zamalo zdi priti k zborovanjem in brilirajo s svojo odsotnostjo. — Referat omenjene tovarišice »Strahovanje v šoli« je bil res izboren. Pokazala nam je mnogo iz lastne izkušnje, kar je mnogokrat več vredno od najboljšega posnetka iz kake knjige. Želimo, da nam referentinja metodični, izborni izdelani referat objavi v katerem naših stanovskih listov.

Pctem je bila daljša debata o imenovanju učiteljev s Primorskega na C. M. šoli v Trstu. Sklene se naprositi glavno vodstvo, da se v slučaju, če so primorski prosilci, ozira tudi na te. Čudno se nam zdi, da sta izmed 32 učnih oseb na tistem zavodu samo 2 učitelja iz naše dežele. Sicer uvidevamo dobro, da ima družbino vodstvo težko stališče pri imenovanju učiteljstva pri sedanjem splošnem tekmovalstvu v vseh stanovih in pri današnji borbi za kruh. Otvori se debata tudi o nameravani ustanovitvi učiteljske hranilnice in posojilnice v Gorici. Večina zborovalcev je bilo mnenja, da bi tak zavod pri današnjih razmerah pri nas ne uspeval. Ne ograbimo se tedaj za to napravo. Če bi jo pa tovariši goriški ustanovili, ne odklanjamo podpore posameznikom. Na predlog tov. A. Pečka se je nabralo 41 K za bolnega tovariša Cernatiča v Kopru. Ostale nenavzoče tovariše se pismoeno povabi, da kaj prispevajo zanj. Končno priporočila tov. J. Strekelj večjo medsebojno solidarnost, odkritosrčnost in zaupanje, kar se soglasno vzame na znanje.

Književnost in umetnost.

Slovenska Šolska Matica. P. n. gg. poverjenike prosimo, da se požurijo s pobiranjem letnine (po 4 K). Do danes so se odzvali prevzeti dolžnosti ti-le gg. poverjeniki. Koschier Pavel za Koroško; Stefančič Franc za Kočevje - Ribnica - Lašče; Rigler Fran, za Litijo; Dimnik Jakob in prof. Wester Josip za Ljubljano; Juvanc Ferdo za Postojno - Senožeče; Zavrl Valentin za Radovljico; Kocmur Marija za Gornjo Radgono; prof. Hauptmann Fran za Gradec; Zacherl Fran za Ljutomer; Sel Janko za Ptuj (desni dravski breg); Kajnik Valentin za Ptuj (levi dravski breg); Vrečko Fran za Slovenji gradec; Šumer Hinko za Šmarje; Zotter Ivan za Vransko; Plohl Fran za Gorico (mesto); Ivan Nekerman za Trst z okolico. **Knjige bodo izšle že meseca decembra, zato naj se gg. poverjeniki podvizajo. Prosim!**

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta je izdalo zopet dve novi mladinski knjiigi in sicer: A. Rapč: Mladini, II. in III. zvezek.

»Popotnik« objavlja v svoji 10. šte. to-le vsebino: 1. Dr. Ivan Lah; J. J. Rousseau kot človek in pedagog. 2. Pav. Flèrè: Delovna ali dejavnostna šola. (Dalje.) 3. K. P.: J. J. Rousseau, inicator seksualne pedagogike. 4. —b—: Letošnji shod nemškega učiteljstva. 5. Dr. Iv. Lah: Uvod v jožefinsko šolstvo. (Dalje.) 6. Razgled.

Časopisni vpogled. Pedagoški paberki. Šolska higijena. Šolske in učiteljske vesti. Srednje in višješolski vestnik. Razne vesti. Mala poročila.

Odobrena učna knjiga. Naučno ministrstvo je odobrilo učno knjigo: Wider Karel. »Moje prvo berilo«. Za obče ljudske šole. Ljubljana 1912. Tisk »Učiteljske tiskarne«. Cena 70 vin. Knjiga je za učno uporabo na ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Slovenski kmečki koledar za leto 1913. Izdal in založil Vekoslav Spindler, urednik v Celju. Cena 1 K, po pošti 20 v več. Novi letnik tega koledarja prinaša poleg običajne koledarske vsebine celo vrsto zanimivih, poučnih in zabavnih spisov vsake vrste ter je okrašen s pravličnimi ilustracijami.

Politiški pregled.

* **Državni proračun.** Na seji državnega zbora dne 22. t. m. je predložil finančni minister Zaleski proračun za l. 1913. Skupni dohodki: 3.137.481.539 K, skupni izdatki: 3.137.202.566 K, torej prebitka: 278.973 K. Finančni minister je poudarjal nujno potrebo, da se odpro novi davčni viri.

* **Nov koroški deželni predsednik.** Koroški deželni predsednik Robert pl. Hein je stopil v pokoj. Povodom vpokojitve je dobil veliki križec Franc Josipovega reda. Za njegovega namestnika je imenovan za deželnega predsednika koroškega sekcijški šef v ministrstvu za notranje zadeve dr. Alfred pl. Fries-Skene, ki je dobil obenem z imenovanjem za deželnega predsednika tudi dostojanstvo tajnega svetnika. Novi deželni predsednik Koroške dr. A. Fries-Skene je bil rojen leta 1870. Ko je dovršil juridične študije in bil promoviran sub auspiciis Imperatoris za doktorja prava je vstopil leta 1892 v službo pri koroški deželni vladi. Služil je nato pri namestništvu in bil kasneje poklican v ministrstvo za uk in bogočastje. Leta 1900 je vstopil v ministrstvo za notranje zadeve kot ministerijalni tajnik in služil od leta 1909 kot sekcijški načelnik zakonodajne sekcije notranjega ministrstva. Graška »Tagespost« za imenovanjem dr. A. Fries-Skeneja za koroškega deželnega predsednika ni prav nič zadovoljna. — Je li novi deželni predsednik prijatelj šolstva, nam ni znano.

* **Dr. Kramar in vojna na Balkanu.** Mladočeški poslanec dr. Kramar je napisal v »Narodnih Listih« članek »Na pragu zgodovinskih dogodkov«, v katerem se peča z vojno na Balkanu in označuje stališče Čehov k tem dogodkom. Izvaja: Češka delegacija gre težkim dnevom nasproti in nanjo pade velika odgovornost za bodočnost češkega naroda. Če kdaj, danes niso na mestu radikalne fraze, prazne demonstracije in prazne deklaracije. V slučaju, da nastane iz vojne na Balkanu evropska vojna, utegne iti za našo bodočnost. Za vsakega dobrega rodoljuba velja sedaj: vse storiti, da se odvrne Avstrija od vsakega nepremišljenega koraka in da ostane zvesti zavezniki onim, ki hočejo mir vzdržati. Danes ni časa, da bi govorili o vladnih strankah ali pa o opoziciji. Danes gre za to, da se glas češkega naroda za mir na merodajnih mestih sliši. Izjaviti moramo, da ni vojna zadeva samo nekaterih višjih funkcionarjev, ampak krvava zadeva narodov, in da morajo narodi dobro vedeti, čemu svoje življenje in imetje žrtvujejo. Avstrijski narodi morajo vedeti, da gre v resnici za najvitalnejše koristi monarhije in ne za posledice kake slabe dunajske in budimpeštanske protislovanške politike.

* **Mednarodni kongres za žensko volilno pravico** se leta 1913. vrši v Budimpešti, kjer se vrše velike priprave. Trgovinski minister je dovolil pripravljalnemu odboru 1500 kron podpore ter prosto vožnjo po železnicah za vse udeležence kongresa. Magistrat v Pešti je dovolil 5000 K podpore. Tako generozni so Madjari nasproti zunanjemu svetu, da bi si pridobili njegove simpatije; kako pa postopajo o priliki hrvaških ali drugih slovanskih prirediteljev na železnicah in drugod — dobro vemo. Na zunaj Evropejci, na znotraj Azijati.

* **Cuvaj najbrže kmalu pojde.** Večkratne vesti, da bo konec Cuvajizma na Hrvaškem, so se vedno izkazale le kot pobožne želje. Sedaj pa so menda tudi Ogr

siti tega gospoda, ker so baje zadovoljni, da odstopi Cuvaj in da pride na njegovo mesto vojaški diktator.

Jubilejska samopomoč.

Jubilejska samopomoč. Predsedstvene in blagajniške posle našega društva je prevzel novoizvoljeni predsednik Ivan Schmeidek, učitelj na Krtini, pošta Dob pri Ljubljani.

Kranjske vesti.

—r— **Umrli** je dne 16. t. m. v Leonišču v Ljubljani vpokojeni profesor Jožef Celestina, star 68 let. Pokojnik je bil dolgo vrsto let izvrsten profesor matematike na ljubljanskem učiteljskem, a je moral iti v pokoj, ker je oslepel. Pozneje mu je tudi bolela noga tako, da so mu jo morali odrezati. Profesor Celestina je za Močnikom preskrbel Slovincem nekaj učnih knjig v matematiki. Ob svoji mučni bolezni se je še pred smrtjo spomnil C. M. D. ter ji volil 50 K. — Bil je res izboren pedagog, odločno naroden, napreden in značajan mož. Bodi mu blag spomin!

—r— **V kranjskem šolstvu** se gode čudne reči. Zavladale so prave turške razmere. Več povemo prihodnjič!

—r— **Uradna okrajna učiteljska konferenca za Radovljiški okraj** se vrši letos dne 7. decembra na Jesenicah. Poleg običajnih točk sta na dnevnem redu še sledeči temi: 1. »Zgodovina in zemljepis kot celota v ljudski šoli z ozirom na moderne sedanje zahteve.« 2. »Nemščina kot učni predmet v ljudski šoli.«

—r— **Ljudsko šolstvo.** Učiteljica Angela Kuhelj v Mokronogu ima zaradi bolezni dopust ter je na njeno mesto imenovan za suplenta Ivan Stegovec, bivši suplent v Čadežu. Na mesto učitelja Maksa Tschinkel, ki je v svrhu študij na dopustu, je imenovan za suplenta v Koprivniku abs. učiteljski kandidat Adolf Schwella in na mesto učitelja Henrika pl. Turzanskega, ki je dobil v svrhu študij dopust, za suplentinjo v Dolgi vasi absolvirana učiteljska kandidatinja Ema Hönnigmann. Nadučitelj Ivan Polak v St. Vidu pri Zatičini je dobil zaradi študij dopust ter ga bo nadomestila bivša suplentinja pri Sv. Križu Marija Ditinger. Na mesto učiteljice Ivane Jager, ki ima zaradi študij dopust, je imenovana za suplentinjo v Zagorju absolvirana učiteljska kandidatinja Olga Zajec. Absolvirani učiteljski kandidat Ludovik Gornik je imenovan za provizoričnega učitelja na osemrazredni deški ljudski šoli v Spodnji Šiški. Na ljudskih šolah so imenovani: Franc Trošt za učitelja v Hrušici; Ivan Tavčar za nadučitelja na Brdu; Pavla Dežman za učiteljico v Gorjah; Viljem Mazi za učitelja in Adela Martinc za učiteljico v Dobropolje; Friderik Sadar za učitelja v Koroški Beli; Makso Kalan za nadučitelja in Marija Pleško za učiteljico v Nadanjem selu; Ivan Pirnat za nadučitelja v Mokronogu; Albin Sajovic za učitelja v Mirni; Aleksander Jeločnik za učitelja, Kristina Satler in Marija Babnik-Rajar za učiteljici v St. Vidu pri Ljubljani; Marija Uršič za učiteljico v St. Vidu pri Vipavi.

—r— **Umrli** je v Ljubljani 27 let stara Roža Petričeva, učiteljica v Dvoru pri Žužemberku.

Štajerske vesti.

—š— **Za začasne učitelje**, oziroma suplente na ljudskih šolah so imenovani: Cander Davorin in Hofbauer Vekoslav za Dol pri Hrastniku, Krpač Rudolf za Slovenjgradec (okolica), Pejcha Ignacij za Cirkovce, Sorčan Erno za Rajhenburg, Šorn Stanko za deško okoliško šolo v Slovenski Bistrici, Vizjak Adolf za Ljubečno in Zdošek Anton za Gornji grad.

—š— **Poročil** se je Vekoslav From, učitelj iz St. Lenarta v Slov. Goricah, z gđčo. Liziko Zemljičevno iz St. Lenarta. Čestitamo!

—š— **Oslovski kašelji** je začel razsajati v Dobju pri Planini v kozjanskem okraju. Lotil se ni samo otrok, ampak tudi odraslih. Umrle so za tem kašljem že tri osebe. Uvedene so stroge zdravniške odredbe.

—š— **Graški študentje** pregnali profesorja na univrzl. Visokošolci, ki študirajo pravno vedo na graški univerzi, imajo prav posebno piko na profesorja dr. Jo-

sipa Schumpetra, ki uči narodno-gospodarsko vedo. Prišel je šele lansko leto na vseučilišče, a vkljub temu je že zagrenil marsikateremu študentu veselje do pravne vede. Graški visokošolci niso zadovoljni z njim zaradi njegove strogosti in so mu naredili veliko demonstracijo. Ko je začel predavati, so začeli žvižgati, ropotati in tako kričati, da je vseučilišče zapustil. Prihitiel rektor dr. Zoth je na pritožbe visokošolcev odgovoril, da so njihove tožbe upravičene, da je bil Schumpeter imenovan v Gradec proti volji profesorjev pravne fakultete in da bo skušal dijakom ustreči. Dijaki so posebno proti temu, da bi jih Schumpeter še nadalje pri skušnjah izpraševal.

—š— **Javna zahvala.** Gospodu Radoslavu Knafliču, nadučitelju na Gorici in tajniku občine Kokarje, ki ga je bil občinski odbor lani imenoval svojim občanom, se ob njegovi preselitvi v Dobje izreka na podlagi sejnega sklepa za njegovo tukajšnje desetletno neumorno in plodnosno delovanje v šoli in pri občini tem potom javna zahvala ter mu kličemo srčni zбоgom! Ohranite tudi Vi nas v dobrem spominu. Županstvo občine Kokarje, dne 13. oktobra 1912. Župan J. Melavc. — Krajni šolski svet na Gorici, dne 13. oktobra 1912. Načelnik: Franc Cajner.

Tržaške vesti.

—t— **Ruski kružok v Trstu** otvarja tudi letos tečaje za poučevanje slovanskih jezikov. Predavala se bo slovenščina, ruščina, češčina in srbohrvaščina. Pouk se vrši dvakrat na teden v večernih urah. Šolnina znaša 4 K mesečno. Oni, ki se žele udeležiti tega ali onega tečaja, naj se priglase na vpisovalni poli pri vratarici »Nar. doma« ali pa pri slugi »Slovenske Citalnice«. Posamezni kurzi se otvorijo takoj, čim se priglasi vsakemu vsaj 10 članov. Čas in kraj poučevanja se naznanja v »Edinosti«. — Odbor prijazno vabi tržaške Slovence, da se uče slovanskih jezikov, katerih znanje je velike važnosti zlasti za naše mesto.

—t— **Pouk v novi šoli pri Sv. Jakobu** se je začel pretekli ponedeljek ob 8. zjutraj.

—t— **Otroški vrtec CM. podružnice pri Sv. Jakobu.** Z dovoljenjem c. kr. namestništva se je otvoril otroški vrtec pri Sv. Jakobu na stari policiji. Za voditelja je imenovan tov. Vinko Engelman, za učiteljico-vrtnarico Vera Ponikvarjeva, nečakinja vrtnarice prvega otroškega vrtca CMD pri Sv. Jakobu. Slovenski starši! Vaša iskrena želja se je izpolnila. Sedaj imate poleg slovenske šole še otroški vrtec. Pošiljajte svoje otroke samo v slovenske šole, podpirajte pa tudi Ciril-Metodovo družbo, ki tako materinsko skrbi za vaše otroke!

—t— **Slovenščina — obligatna.** Namestništvo je izdalo novo naredbo, s katero je v tukajšnjih meščanskih in ljudskih šolah za Slovence pouk v slovenščini smatrati za obligaten.

—t— **Meščanski kurz.** Na prošnjo tržaškega učiteljskega društva je ministrstvo dovolilo meščanski tečaj (II. skupina), ki ga vodi dr. Mrhar. Tečaj se vrši v prestorih c. kr. pripravljalnice za srednje šole in je od tržaškega učiteljstva naravnost mnogobrojno obiskan.

—t— **Razpisane štipendije.** Razpisana je štipendija Alojzija Antona Rustnija (B) za visokošolske študije v znesku 700 K. Pravico imajo do ustanove ustanoviteljevi sorodniki, oziroma podpore potrebni dijak i pazinskega okraja. Prošnje tekom štirih tednov po 7. oktobru t. l. c. kr. namestništvu in Trstu. — Razpisane so štiri štipendije po 200 K iz ustanove škofa Jurija Dobrile. Pravico do njih imajo gimnazijci slovanskih staršev, ki so rojeni v tržaško koprski škofiji. Prošnje do 15. novembra škofiškemu ordinarijatu in Trstu.

—t— **Politično društvo »Edinost«** v Trstu je imelo v nedeljo svoj občni zbor. Sprejeta je bila resolucija, ki zahteva od monarhije Slovanom pravično politiko, zahteva, da se na Hrvaškem povrnejo konstitucionalne razmere in pričakuje nadalje od odločujočih faktorjev v tej monarhiji, da v nobenem slučaju ne bodo oteževali borbe krščanskih narodov iz turškega robstva zapričele svobodne jugoslovanske države proti več nego petstoletnemu sovražniku, temveč da bodo to borbo podpirali s svojimi simpatijami.

Goriške vesti.

—g— Šolski kurz za podčastnike se ustanovi na goriški c. kr. realki. Poučevali se bodo vsi predmeti nižje realke. Letos se je oglašilo sedem podčastnikov. Kot drugi jezik poleg nemščine so si izbrali vsi slovensčino. Taki kurzi trajajo po osem mesecev. Poučujejo pa profesorji tukajšnje realke. Za sedaj je določen dvoletni kurz. Ti kurzi so v zvezi s podčastniškim vprašanjem in naraščanjem. Na podlagi teh kurzov bodo obiskovalci imeli pravico do izpita čez štiri nižje realke, kar jim bo po dosluženih vojaških letih za druge službe jako koristilo.

Splošni vestnik.

Nov Abecednik. Minister za uk in bogočastje je odobril novo učno knjigo: Karol Wider. Moje prvo berilo. Za obče ljudske šole. Ljubljana 1912. Tiskala in založila Učiteljska tiskarna. Cena 70 vin. vezanemu izvodu. — Klerikalci so javno in zahrbtno z vso silo delali proti aproba-ciji. Poslali so proti ubogemu Abecedniku v boj vse potuhnjene abderitske kritike in peresarje, opravili niso — nič. Knjiga je sestavljena tako izborna v formalnem in stvarnem oziru, da je malo takih v svetovni ljudskošolski literaturi. Trapasti pikolovci so se v Ljubljani napihivali in mislili, da bo minister zlezal pod klop, a minister je ostal na klopi, oni so pa zlezli v kotiček osramočenja! Mislili so udariti, pa so bili udarjeni. Prav se jim godi! Sedaj se sme Abecednik rabiti kot učna knjiga v vseh slovenskih ljudskih šolah, kjer to sklene okr. učit. konferenca. Glasom takih sklepov, uvedejo knjigo s prihodnjim šolskim letom okraji: goriški, ljubljanski, postojnski, logaški, litijski in krški. Ostali okraji bodo to sklenili na prihodnjih konferencah, pa naj ljubljanski Čuri-muriji še tako godejo! Tako gre dobro reč naprej, slaba pa nazaj!

Pozor! — Družba sv. Cirila in Metoda sprejema slovenske knjige, ki jih razpošilja potem obmejnim Slovincem. Darov te vrste prihaja družbi v zadnjem času manj, zato se za knjige družba ponovno priporoča. Mogel bi pa družbi znatno koristiti marsikdo, ne da bi s svojim darom sebi prizadel kako škodo. — Po mnogih hišah se nahaja med staro šaro, najraje pod streho, tudi dragoceno blago: stare slike, morda tudi umetniško dragocene, in jako stare slovenske knjige, ki imajo literarno vrednost. Kolikokrat se je že zgodilo, da so se s takimi predmeti otroci igrali, jih raztrgali in razbili. Marsikaj bi se dalo rešiti, in to naj se zgodi družbi v korist. — Poglejte, družbini prijatelji, po raznih skritih kotih doma in pri svojih znancih, tu utegnute najti starinskega blaga, ki bi prišlo po družbi v varne roke, naši šolski družbi pa bi vrgel primernih prispevkov!

Po sklepu lista.

K imenovanju okrajnih šolskih nadzor-nikov na Kranjskem.

(Brzobjavno poročilo.)

Dunaj, 25. oktobra. Od dosedanjih okrajnih šolskih nadzornikov odletita dva: Janežič (Kranj-Radovljica) in Turk (Novo mesto-Črnomelj). Za Janežičevo mesto je sestavljena sledeča terna: Simon-Štrukelj-Polak, za Turkovo pa: Štrukelj-Simon-Polak. — Kakor stoji s kupčijo danes, bo imenovan Simon za Kranj-Radovljico, Štrukelj pa za Novo mesto-Črnomelj. Polak figurira samo zaradi števila, ker je prepozno uskočil. — Vaš poročevalec je zvedel na merodajnem mestu to-le: Kot nadzornika se ne bosta mogla držati niti Simon, niti Štrukelj. Prvi se je izkazal v tej lastnosti za absolutno nesposobnega, drugi pa je čisto navaden klerikalni politički agitator. Jako slab vtisk napravlja S. L. S., ki hoče spraviti na taka mesta političko skrajno prononsirane osebnosti. Čudno se zdi na Dunaju, da smatra Slo-venska Ljudska Stranka med vsem kleri-kalnim učiteljstvom na Kranjskem samo to trojico kot sposobno za nadzorniško službo. Tu so sedaj uverjeni, da je baron Schwarz samo orodje v klerikalnih rokah, ki nima nobene moči, da bi šolstvo oču-val pred klerikalnim nasiljem.

SUKNO in modno blago za gospode in gospe priporoča izvozna hiša **Prokop Skorkovský in sin** v Humpolcu na Češkem. Vzorci na željo franco. Zelo zmerne cene. Na željo dam tu izgotoviti gosposke obleke.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Št. 2029.

Na tri razrede razširjeni ljudski šoli v Kranjski gori se bo stalno namestila služba učitelja s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je predložiti semkaj predpisanim potom do 15. novembra 1912.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Radovljici, dne 13. oktobra 1912.

Št. 2384.

V Črnomalskem šolskem okraju se razpisujejo naslednje učiteljske službe v stalno nameščenje:

Služba učitelja-voditelja na enorazrednicah v Adlešičih, Črešnjecih, Čepeljah, Dobličah, Preloki, Radencih, Rožnem dolu, Sinjem vrhu, Talčem vrhu in Zagorcu in učiteljska služba na štirirazrednici v Metliki.

Zadostno opremljene prošnje naj se službenim potom sem vlagajo do 1. novembra 1912.

C. kr. okrajni šolski svet v Črnomlju, dne 25. septembra 1912.

Učiteljska tiskarna

r. z. z. o. z.

VIII Ljubljana

Frančiškanska ulica št. 8.

priporoča:

Kuverte za šol. naznanila, negumirane.

Uradne kuverte z napisom za šol. vodstva in krajne šolske svete.

Učne načrte za vse kategorije šol.

Načela za občni učni načrt ponavljalne šole.

Cesarsko pesem, čveteroglasno.

Telovadba, Brunet.

Narodne pesmi, J. Žirovnik, I in II. zvezek.

Slava cesarju Francu Jožefu I. in besedilo E. Adamič.

O prvinah in skupinah, Stupar.

Kako si ohranimo zdrave in trdne zobe? Dr. E. Bretl.

Meterske trake, mape za šolsko matico, pisemski papir s kuvertami, pivnik, ovojni papir, podkladek itd.

Izvršilni predpis k dokončnemu šolskemu in učnemu redu, slovenski in nemški.

Popravnna znamenja na veliki lepenki.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Jernej Bahovec

naslednik: IVAN GAJŠEK

- trgovina s papirjem -

Sv. Petra cesta št. 2.

priporoča slavnemu učiteljstvu in drugemu občinstvu svojo bogato zalogo

šolskih potrebščin, papirja, zvezkov, šolskih knjig, pisalnega in risalnega orodja, umetnin, trgovskih knjig, razglednic itd.

J. Jax

Ljubljana

Dunajska cesta

Šivalni stroji, kolesa in pisalni stroji.

Pletilni stroji.

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča slav. šolskim

vodstvom in gg. učiteljem

za izvrševanje vseh v knji-

goveško stroko spadajočih

del.

Pri večjih naročilih 10% popusta.

Knjigoveznica

Iv. Bonač

Ljubljana, Šelenburgova ul.

priporoča vsakovrstna knjigoveška dela,

galanterijo, passepartuje itd. Posebno

močna vez za knjižnice in čitalnice.

Cene zmerne, delo solidno.

Solidno delo!

Tovarna šol. zvezkov

M. Grubbauerja sinovi

:: Line ob Donavi ::

priporoča slav. učiteljstvu svoje

izvrstne izdelke, posebno

zvezke in risanke za ljud-

ske šole.

Zvezki se dobivajo v vseh

trgovinah papirnate stroke v

mestu in na deželi.

Postrežba točna.

Dober papir!

sl im 120/24575

V lastnem interesu zahtevajo gospodinje pri nakupu izrečno: pravi Franck z kavnim mlinčkom. Zelo se svetuje, da se takoj prepričamo, če li ponujeni nam zaboječ ali zavoječ tudi resnično nosi „kavni mlinček“ kot jamstvo pristne kakovosti. — Tovarna v Zagrebu.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani, r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča

vse potrebne tiskovine za obrtno-nadaljevalne šole

Te tiskovine so veljavne za Kranjsko, Štajersko in Primorsko.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Snažno se oblači vsa rodovina, ki si naroči zbirko vzorcev iz češke tkalnice

Marije Jirsově

učiteljeve soproge, v Novém Hradku p. Met.

(dobaviteljica dež. osrednje zveze učiteljskih društev v Češkem kraljestvu).

Dobiva se 2—8 m dolgih odrezkov cefira kanafasa, flanele, platna, modrotiska itd. Zavoj 45 m za 18 K, najlepša kvaliteta 40 m za 20 K franko, franko, tudi polovica zavoja za 9, oziroma 10 K.

Blago je stalnobarvno in močne kakovosti. Naročite in ostanite stalni odjemalci. Vzorci blaga zastoj in franko.

AVGUST AGNOLA

Ljubljana, Dunajska cesta 13

poleg „Figovca“

priporoča svojo veliko zalogo stekla, porcelana, petrolejnih svetilk, ogledal, okvirov, šip itd. Tintnike za šolske klopi, aparate za fizikalne poizkušnje.

Prevzema vsakovrstna stek arska dela, tudi nova šolska poslopja na deželi itd.

Učiteljska tiskarna

v Ljubljani

r. z. z. o. z.

Frančiškanska ulica št. 8

priporoča sledeče mladinske spise:

A. Rapè: Mladini, I. zvezek.

Spisi Mišjakovega Julčka, I, II, III. zv.

E. Gangl: Zbrani spisi, I, II. zvezek.

J. Slapšak: Turki pred sv. Tihom.

A. Rapè: Dane.

J. Ribičič: Kraljestvo čebel.

M. Gregorič: Otroški oder.

IX

Vsaka šola naj bi imela vsaj po toliko

izvodov teh najboljših mladinskih spi-

sov, kolikor ima razredov.

Ceniki zastoj in poštne prosto.

Gorica Ivančič in Kurinčič

modna in manufakturna trgovina.

Usojava se naznanjati uglednemu učiteljstvu posebno g. učiteljcam ročnih del, da sva založila vse potrebščine za vezenje in ročna dela. Z ozirom na to, da sva sklenila dati primeren popust v prid učiteljskim dobrodelnim namenom, se nadejava mnogih cenj. naročil. Obenem se dovoljujeva opozarjati p. n. ugledno učiteljstvo na krasne novosti jesenskega in zimskega modnega blaga za ženske in moške obleke. Vzorci poštne prosto proti vrnitvi. Priporočava se uglednemu učiteljstvu za blagohotno naklonjenost ter beleživa z odličnim spoštovanjem

Ivančič & Kurinčič.

Gosposka ulica 11.
(V. G. Carducci.)